

Kalisz

Dopisz swoją historię

Okresowy raport sprawozdawczy z realizacji Strategii Rozwoju
Miasta Kalisza na lata 2014-2024
za rok 2016

Analiza makroekonomiczna

Miasto Kalisz
Główny Rynek 20
62-800 Kalisz

SPIS TREŚCI

Metodologia	2
Sytuacja demograficzna.....	4
Bezrobocie	14
Gospodarka	21
Turystyka	27
Kapitał społeczny	28
Spis ilustracji	30

Analiza sytuacji makroekonomicznej miasta Kalisza opierała się na analizie wskaźników zaproponowanych w Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024 w rozdziale *System wdrażania i zarządzania realizacją Strategii*. Z uwagi na fakt, że w przypadku niektórych z zaproponowanych wskaźników niemożliwe było pozyskanie danych niezbędnych do ich oszacowania, zostały one zamienione innymi miernikami obrazującymi sytuację w tym samym obszarze. Wykorzystane mierniki odnoszą się do pięciu obszarów problemowych: sytuacji demograficznej, bezrobocia, gospodarki, turystyki i kapitału społecznego.

Przeprowadzona analiza odbywała się w dwóch etapach. Pierwszym było przeanalizowanie zmian zachodzących w Kaliszu w okresie pięcioletnim. Drugim etapem było porównanie wartości oszacowanego wskaźnika dla Kalisza z innymi miastami grupy porównawczej. Przedmiotową grupę tworzą miasta na prawach powiatu o porównywalnej liczbie mieszkańców. Wszystkie miasta wybrane do grupy porównawczej do 1999 roku funkcjonowały jako ośrodki wojewódzkie. Grupę, poza Kaliszem, tworzą następujące miasta: Koszalin, Słupsk, Elbląg, Włocławek, Płock, Siedlce, Konin, Leszno, Legnica, Wałbrzych oraz Tarnów. Poniższy rysunek przedstawia położenie miast, natomiast w tabeli zestawiono ich liczbę ludności.

RYSUNEK 1. MIASTA GRUPY PORÓWNAWCZEJ - POŁOŻENIE

Źródło: opracowanie własne

TABELA 1. MIASTA GRUPY PORÓWNAWCZEJ - LICZBA LUDNOŚCI

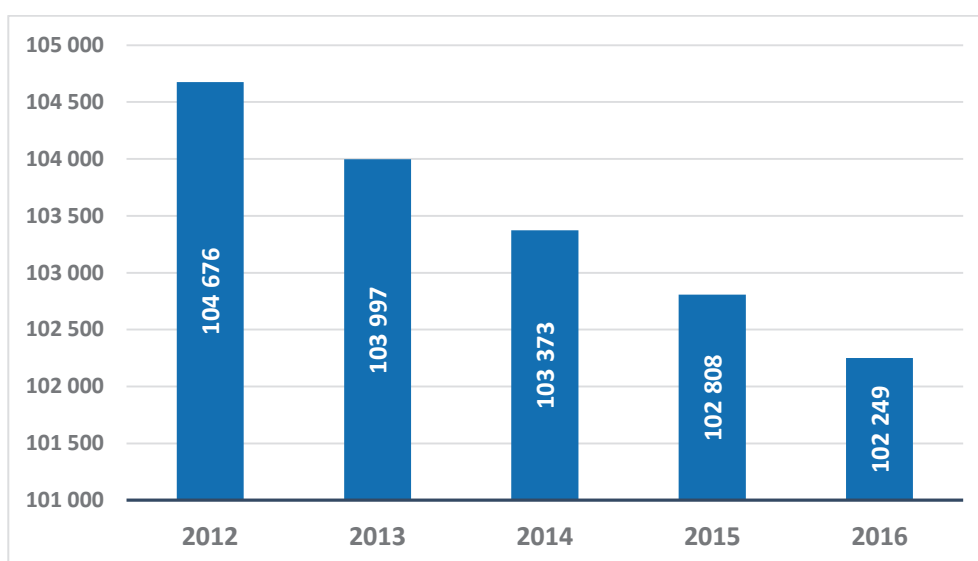
Miasto	Województwo	Liczba ludności
Legnica	dolnośląskie	100 718
Wałbrzych	dolnośląskie	114 568
Włocławek	kujawsko-pomorskie	112 483
Tarnów	małopolskie	110 110
Płock	mazowieckie	121 295
Siedlce	mazowieckie	77 020
Słupsk	pomorskie	91 935
Elbląg	warmińsko-mazurskie	121 191
Kalisz	wielkopolskie	102 249
Konin	wielkopolskie	75 342
Leszno	wielkopolskie	64 159
Koszalin	zachodniopomorskie	107 680

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024 zdefiniowano szereg słabych stron miasta związanych z sytuacją demograficzną. Jednym ze wskazywanych problemów jest wyludnianie się miasta spowodowane postępującym procesem suburbanizacji oraz migracją młodych ludzi do innych miast i za granicę. Analizując poniższy wykres można stwierdzić, że proces spadku liczby ludności Kalisza nadal postępuje i utrzymuje się na poziomie ok. 600 osób rocznie. Na podstawie wykresu można zauważyć, pozytywną tendencję niewielkiego zmniejszania się rocznego spadku liczby mieszkańców miasta, co świadczyć może o powolnym zahamowaniu procesu depopulacji.

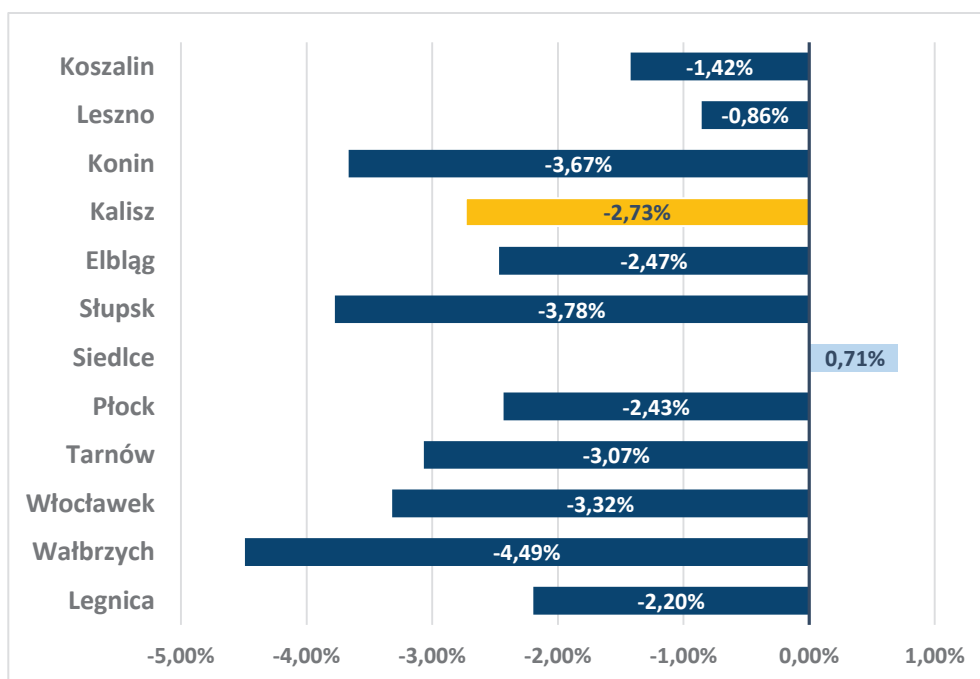
RYSUNEK 2. LICZBA LUDNOŚCI KALISZA W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując poniższy wykres można zauważyć, iż spadek liczby ludności jest problemem powszechnym wśród miast grupy porównawczej. Jedynym miastem, w którym na przestrzeni ostatnich 5 lat odnotowano nieznaczny wzrost liczby mieszkańców są Siedlce. Najszybsze tempo spadku liczby ludności charakteryzuje Wałbrzych (4,49%). Istotnie spada również liczba mieszkańców Słupska, Konina i Włocławka.

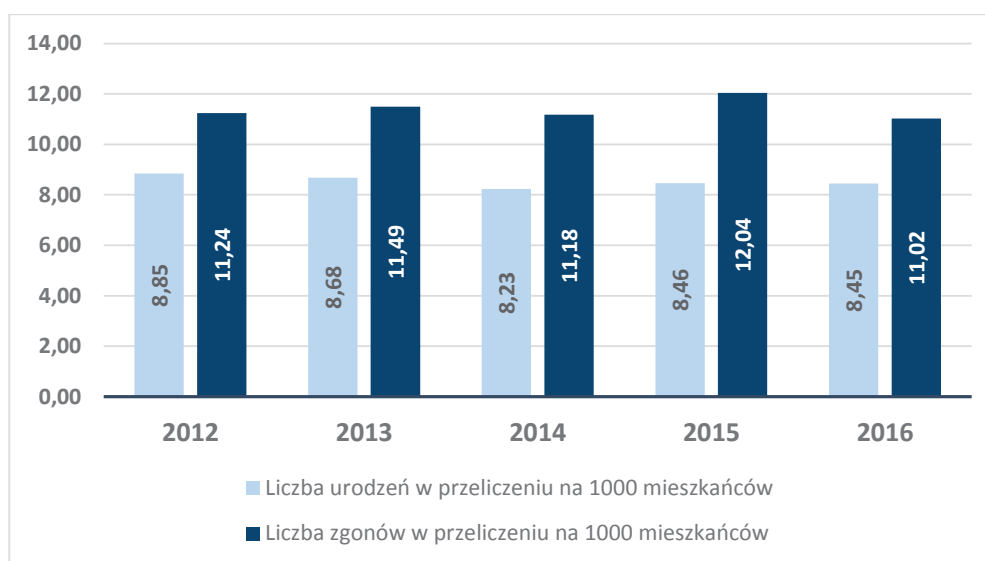
RYSUNEK 3. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI MIAST GRUPY PORÓWNAWCZEJ POMIĘDZY ROKIEM 2011 A 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z czynników mających wpływ na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny. W analizowanym okresie każdego roku liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Do 2014 roku wartość współczynnika urodzeń systematycznie się zmniejszała, natomiast wartości współczynnika zgonów utrzymywały się na zbliżonym poziomie. W 2015 roku odnotowano nieznaczny wzrost wartości współczynnika urodzeń, któremu towarzyszył jednak większy wzrost współczynnika zgonów. W 2016 roku współczynnik urodzeń utrzymał się w zasadzie na tym samym poziomie, dość mocno zaś obniżyła się wartość współczynnika zgonów.

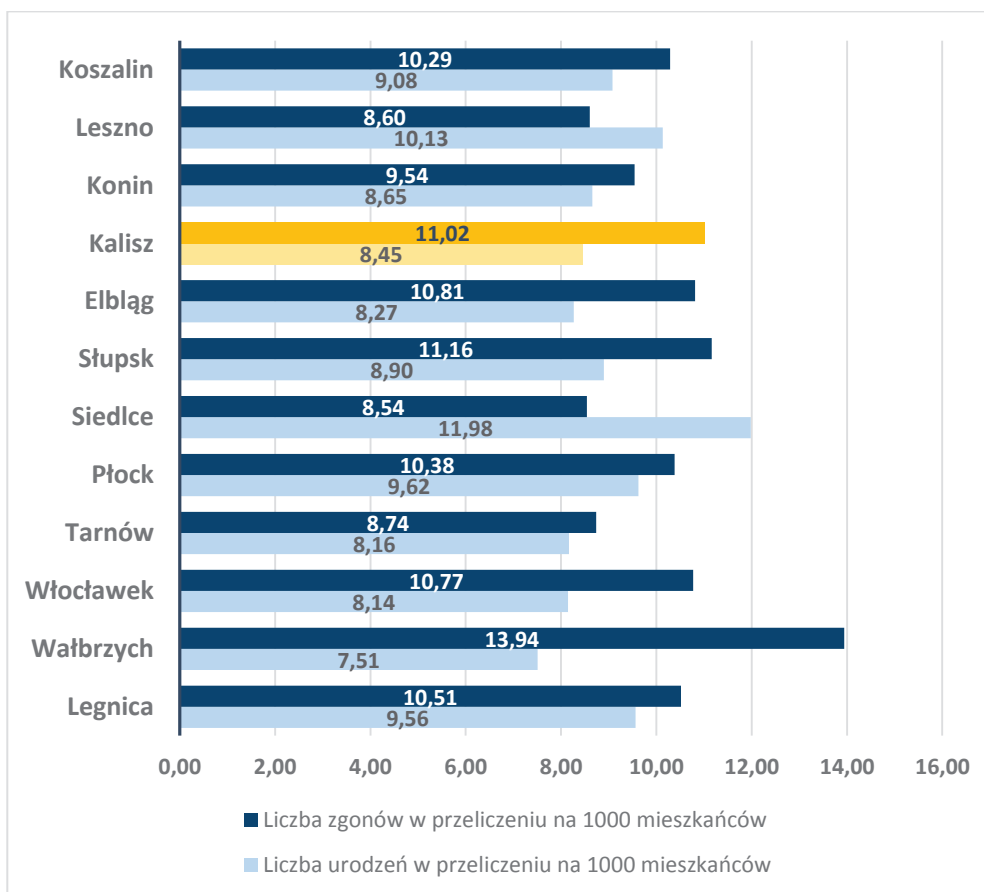
RYSUNEK 4. RUCH NATURALNY W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Poniższy wykres przedstawia porównanie sytuacji Kalisza z innymi miastami grupy porównawczej. Kalisz cechuje się jedną z najwyższych liczb zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wyższe wartości odnotowano jedynie w przypadku Wałbrzycha i Słupska (odpowiednio 13,94 i 11,16). Miastem, które cechuje się zdecydowanie najwyższym współczynnikiem urodzeń są Siedlce (11,98). Najmniej urodzeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w Wałbrzychu, Włocławku i Tarnowie.

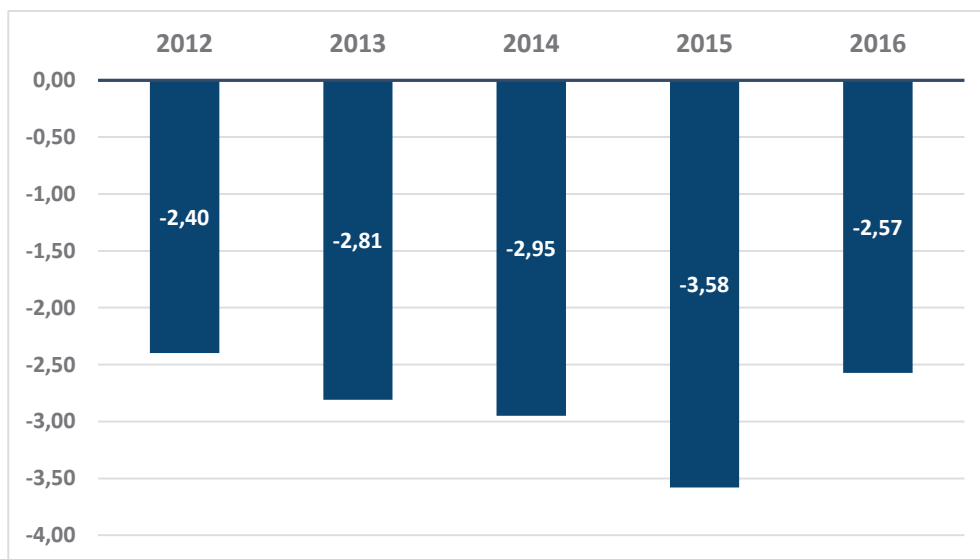
RYSUNEK 5. RUCH NATURALNY W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy urodzeniami a zgonami. Na przestrzeni lat 2012-2016 w Kaliszu przyrost naturalny każdego roku był ujemny. W latach 2012-2015 zauważalny był systematyczny spadek przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2016 roku odnotowano po raz pierwszy od lat wzrost wartości przyrostu, którego przyczyną jest przede wszystkim znaczące obniżenie się w tym roku współczynnika zgonów. Różnica pomiędzy urodzeniami a zgonami przeliczona na 1000 mieszkańców wyniosła -2,57.

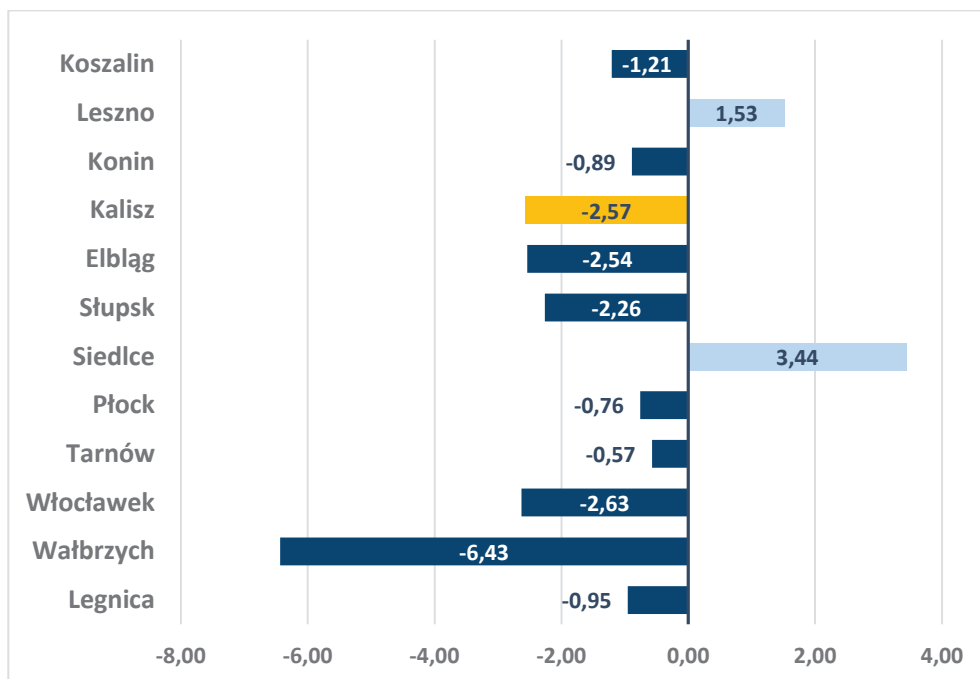
RYSUNEK 6. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jedynie w dwóch miastach grupy porównawczej w 2016 roku liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów, w efekcie czego współczynnik przyrostu naturalnego przyjął wartości dodatnie. Były to Siedlce i Leszno, w których wartość wskaźnika wyniosła odpowiednio 3,44 i 1,53. W zdecydowanie najgorszej sytuacji znajdował się Wałbrzych, który w wyniku ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców stracił 6,43 osób. Oprócz Wałbrzycha jedynie w przypadku Włocławka odnotowano niższą wartość przedmiotowego wskaźnika niż w Kaliszu.

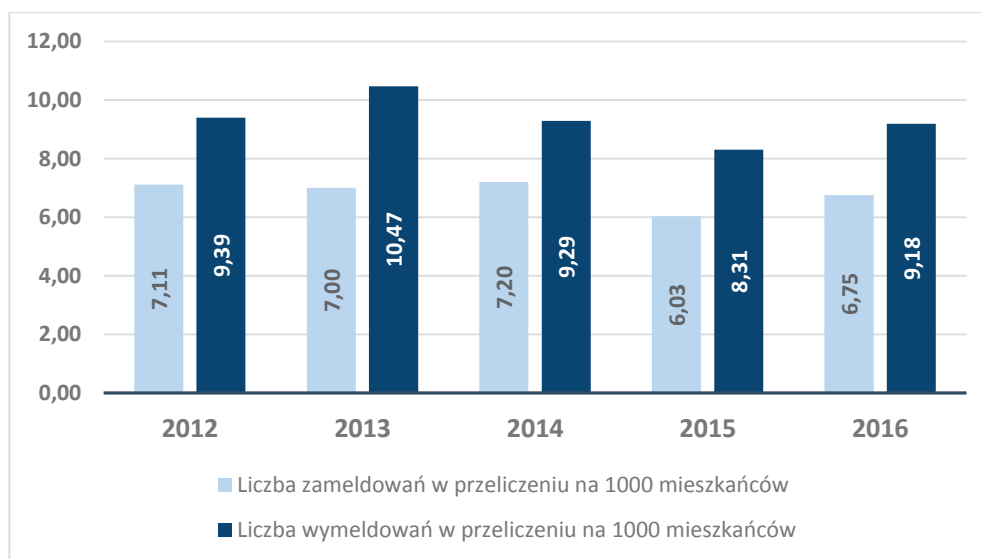
RYSUNEK 7. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024 za jedną z przyczyn wyludniania się miasta uznano postępujący proces suburbanizacji oraz wyprowadzki młodych ludzi do innych miast lub za granicę. W całym analizowanym okresie liczba wymeldowań utrzymywała się na wyższym poziomie niż liczba zameldowań. Liczba zameldowań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2014 utrzymywała się na zbliżonym poziomie, by w 2015 roku dość gwałtownie spaść. Od 2013 roku można było zaobserwować pozytywną tendencję systematycznego spadku liczby wymeldowań. W 2016 roku odnotowano wzrost zarówno liczby zameldowań jak i wymeldowań.

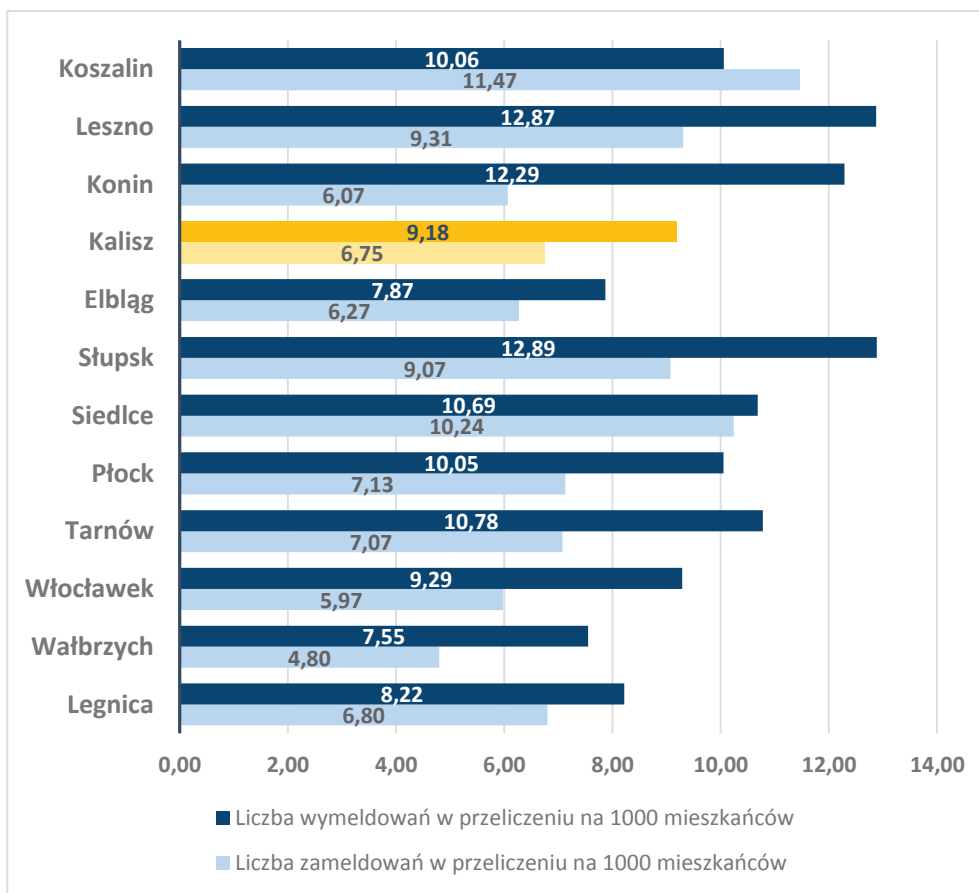
RYSUNEK 8. MIGRACJE W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle innych miast grupy porównawczej Kalisz w 2016 roku charakteryzował się dość niskim współczynnikiem wymeldowań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W lepszej sytuacji znajdowały się jedynie Wałbrzych, Elbląg i Legnica. Najwyższe wartości współczynnika wymeldowań przyjął w Słupsku, Lesznie i Koninie, gdzie ponad 12 na 1000 mieszkańców się wymeldowało. Koszalin jest zaś miastem, w którym melduje się najwięcej nowych mieszkańców (współczynnik zameldowań wynosił 11,47). Relatywnie najmniej nowych mieszkańców melduje się w Wałbrzychu (4,80 os. na 1000 mieszkańców) oraz Włocławku (5,97).

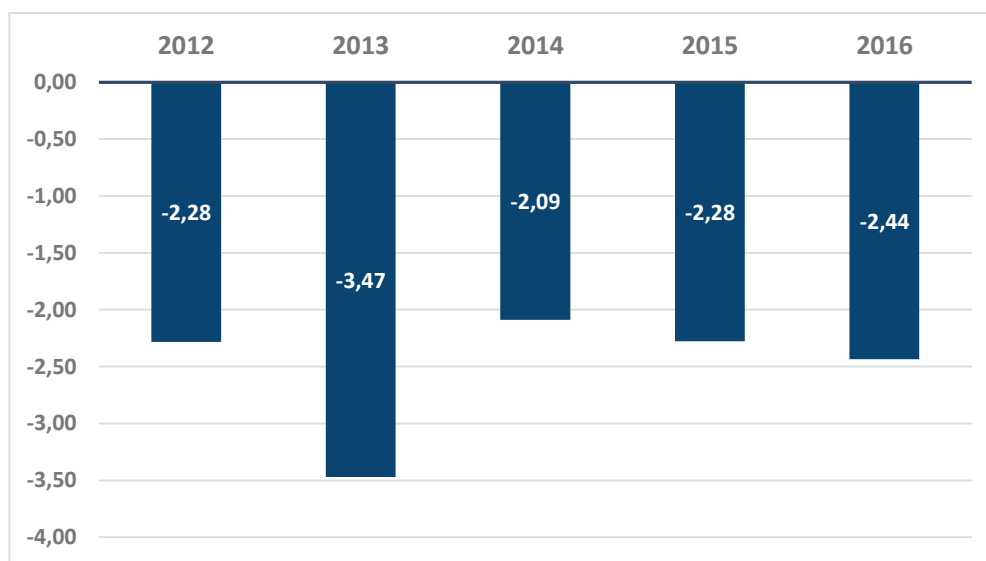
RYSUNEK 9. MIGRACJE W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z uwagi na fakt, iż każdego roku w analizowanym okresie w Kaliszu liczba wymeldowań przewyższała liczbę zameldowań saldo migracji utrzymywało się poniżej zera. Największą różnicę pomiędzy zameldowaniami a wymeldowaniami odnotowano w 2013 roku, kiedy współczynnik salda migracji przeliczony na 1000 mieszkańców wyniósł -3,47. Od 2014 roku zauważalny jest nieznaczny spadek wartości przedmiotowego wskaźnika.

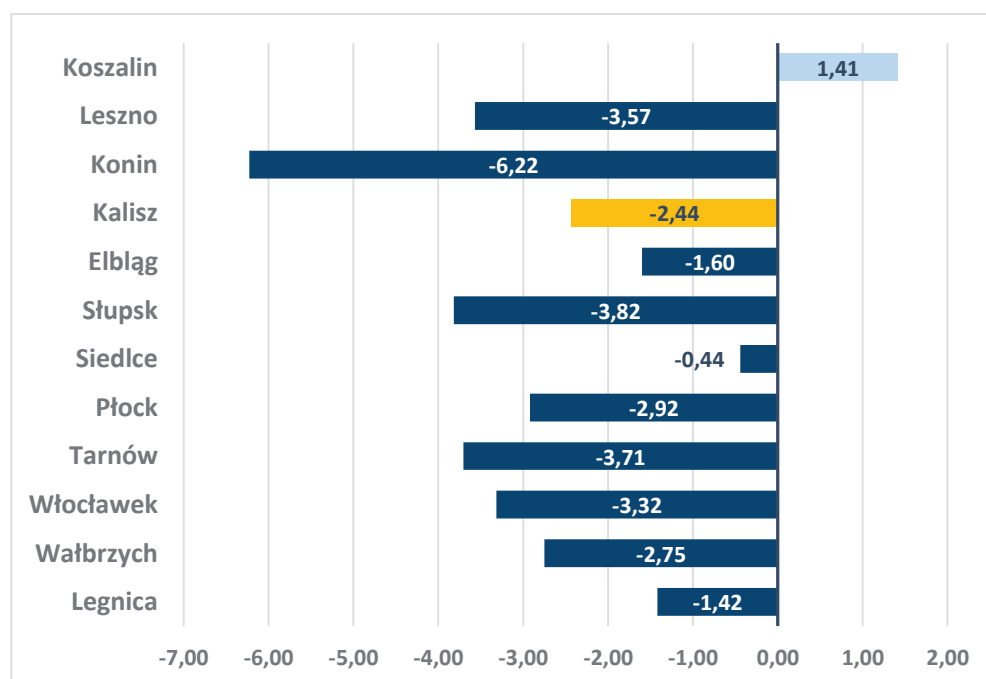
RYSUNEK 10. WSPÓŁCZYNNIK SALDA MIGRACJI W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W prawie wszystkich miastach grupy porównawczej w 2016 roku stwierdzono ujemne saldo migracji. Wyjątek stanowi Koszalin, w którym w 2016 roku odnotowano wyższy współczynnik zameldowań niż wymeldowań. Zdecydowanie najgorszą sytuacją w zakresie migracji cechuje się Konin, w którym przedmiotowy współczynnik wynosił aż -6,22.

RYSUNEK 11. WSPÓŁCZYNNIK SALDA MIGRACJI W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

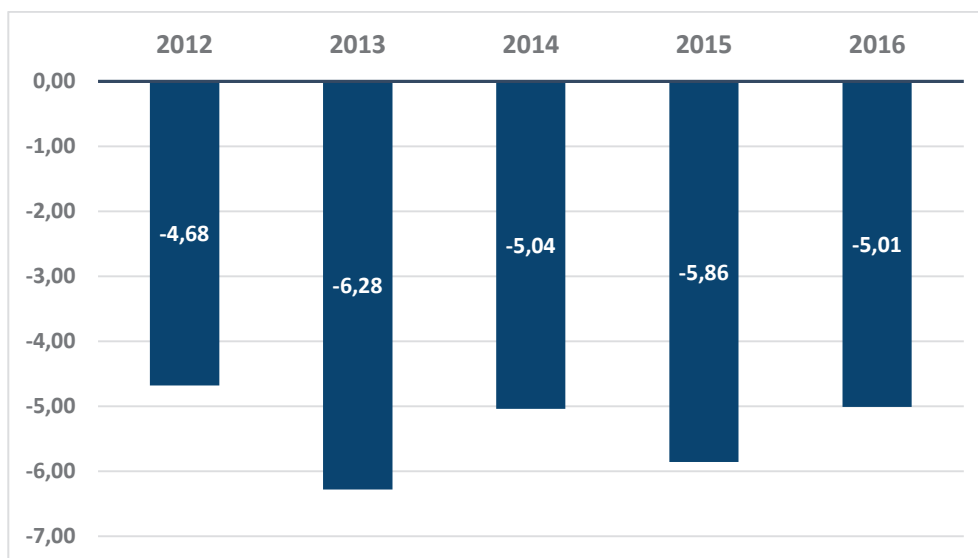

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik przyrostu rzeczywistego obrazuje różnicę pomiędzy urodzeniami i zameldowaniami a zgonami i wymeldowaniami. W latach 2012-2016 w Kaliszu każdego roku

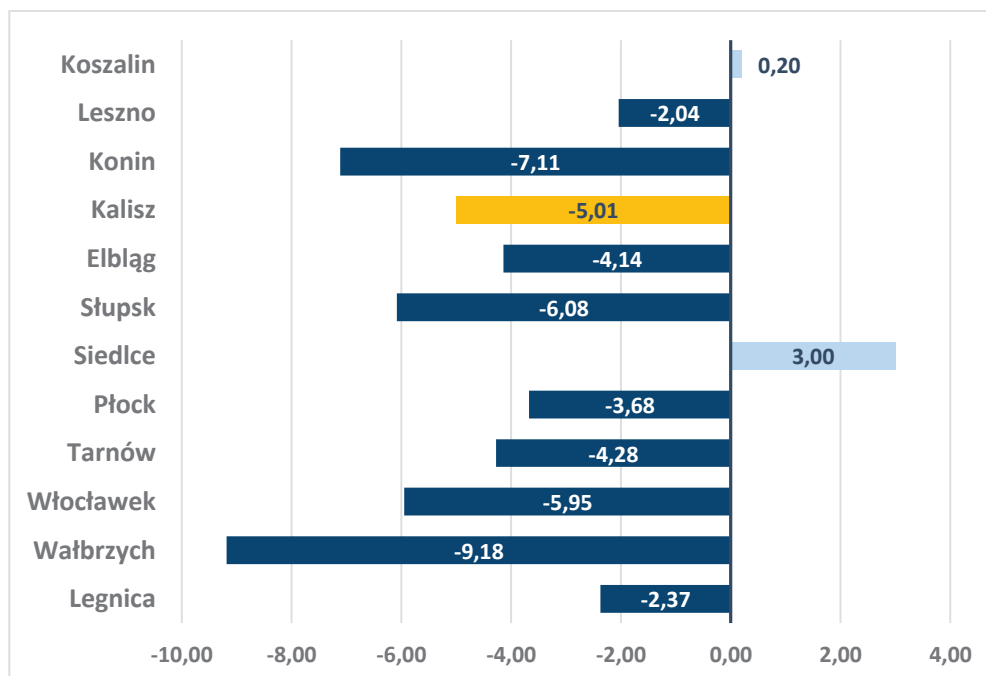
przyrost rzeczywisty był ujemny, w efekcie czego liczba mieszkańców miasta ulegała systematycznemu spadkowi. W analizowanym okresie zauważalne były wahania wartości przedmiotowego wskaźnika, na podstawie których niemożliwe jest określenie ogólnej tendencji. Najniższą wartość współczynnika przyrostu rzeczywistego odnotowano w 2013 roku, kiedy na każde 1000 mieszkańców w ciągu roku ubyło ponad 6 osób.

RYSUNEK 12. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU RZECZYWISTEGO W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

RYSUNEK 13. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU RZECZYWISTEGO W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

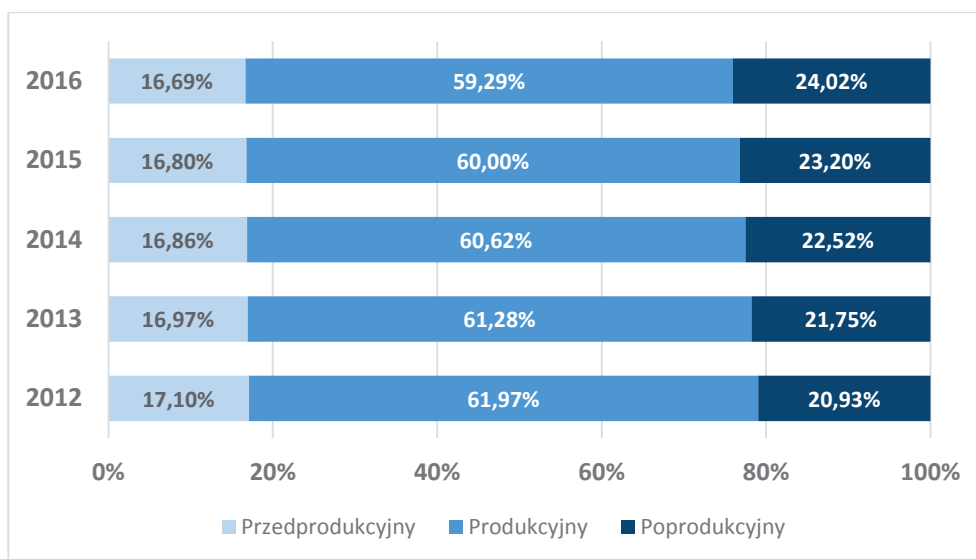
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród wszystkich miast grupy porównawczej jedynie w Siedlcach i Koszalinie odnotowano wzrost liczby ludności, czego powodem w przypadku Siedlec był przede wszystkim dość wysoki

przyrost naturalny, Koszalina zaś dodatnie saldo migracji. W przypadku pozostałych miast stwierdzono spadek liczby ludności.. W najgorszej sytuacji znajduje się Wałbrzych, Konin oraz Słupsk.

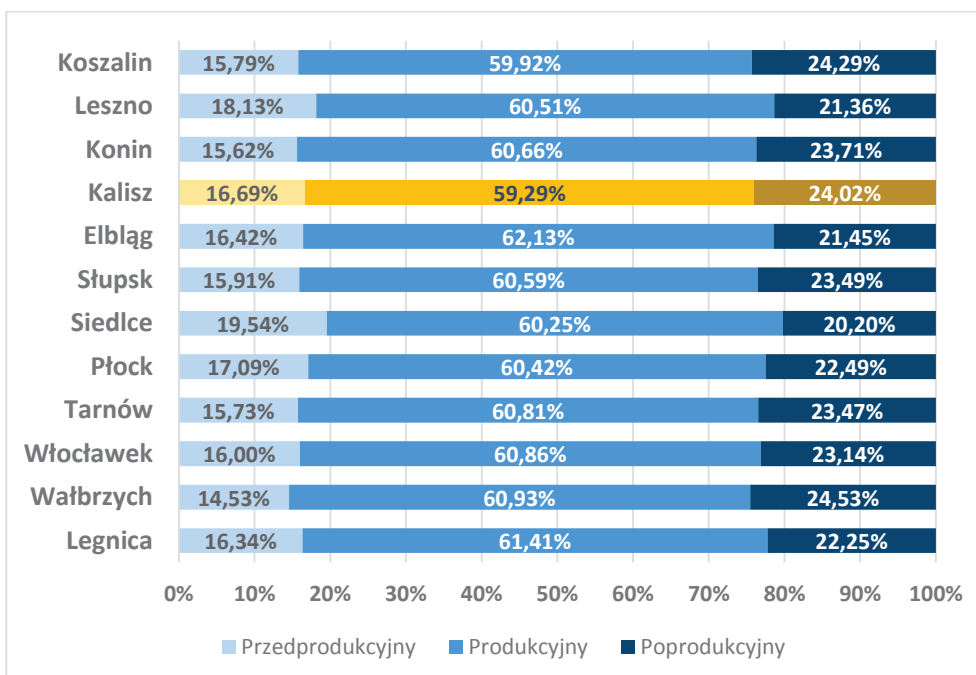
Opisane we wcześniejszej części rozdziału zmiany mają wpływ na strukturę wieku mieszkańców Kalisza. W analizowanym okresie można zauważyć niewielkie zmniejszenie się udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców z 17,10% w 2012 roku do 16,69% w roku 2016. W tym samym czasie istotnie zmienił się udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców i w 2016 roku wynosił już 24,02%.

RYSUNEK 14. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW KALISZA W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

RYSUNEK 15. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW MIAST GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

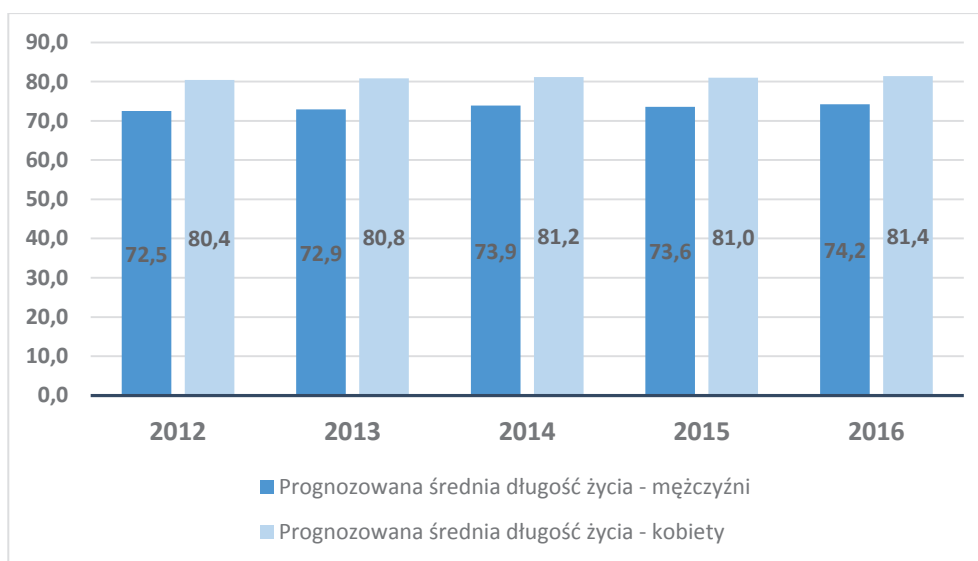
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując powyższy wykres można zauważyć, że na tle miast grupy porównawczej sytuacja Kalisza jest raczej niekorzystna. Kalisz cechuje się jednym z najwyższych udziałów osób w wieku poprodukcyjnym wśród wszystkich miast, nieznacznie gorszą sytuację w tym zakresie stwierdzono jedynie w przypadku Wałbrzycha i Koszalina. Relatywnie młodszym społeczeństwem charakteryzują się mniejsze miasta, takie jak Siedlce czy Leszno, w których odnotowano większy udział osób w wieku przedprodukcyjnym i mniejszy udział osób starszych.

Czynnikiem mającym wpływ na zmianę struktury wieku mieszkańców jest wydłużanie się długości życia mieszkańców. Poniższe wykresy przedstawiają prognozowaną średnią długość życia dzieci, które urodziły się w danym roku. Należy zaznaczyć, że dane dotyczące średniej długości życia dostępne są jedynie dla poziomu większych jednostek statystycznych – podregionów. Dane wykorzystane do przeprowadzonych analiz dotyczą więc obszarów miejskich podregionów do których należą miasta objęte analizami.

Pomiędzy 2012 a 2014 rokiem zaobserwowano nieznaczne wydłużenie prognozowanej średniej długości życia. W 2015 roku nieznacznie skróciła się prognozowana długość życia, by ponownie wydłużyć się w roku 2016. Warto zaznaczyć, że zgodnie z danymi GUS dzieci, które urodziły się w 2016 będą żyły krócej niż mieszkańcy Kalisza, którzy obecnie są dorośli.

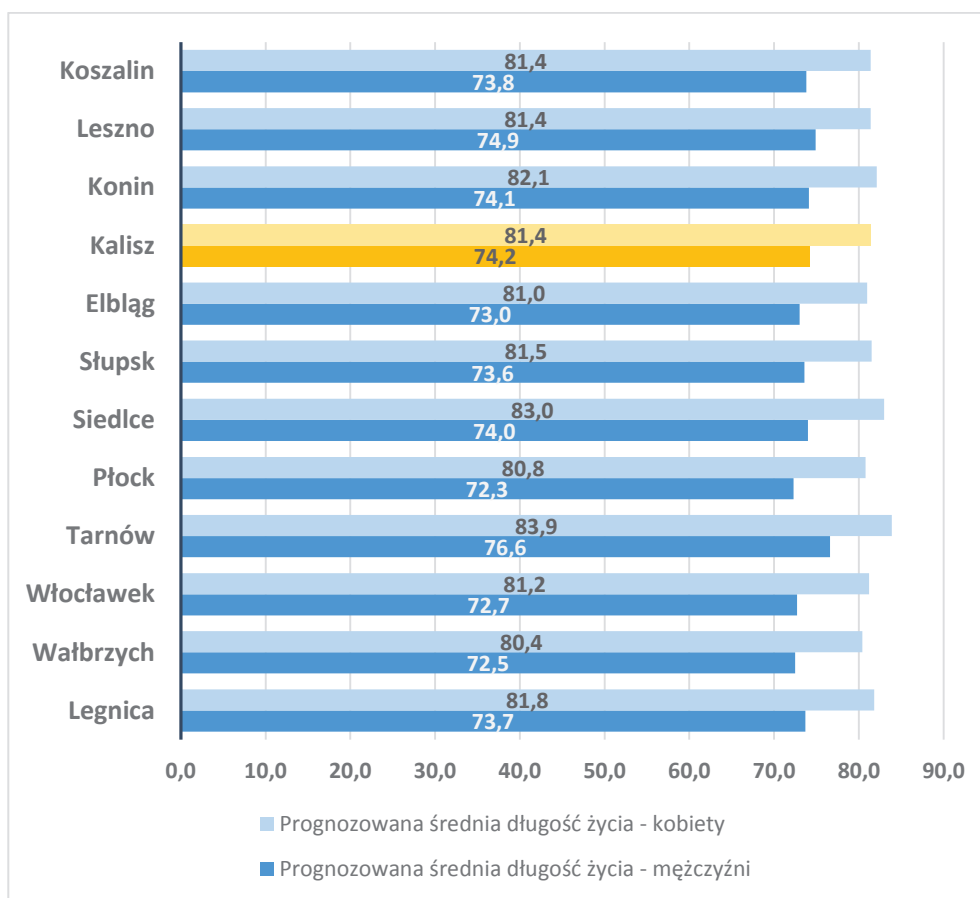
RYSUNEK 16. PROGNOZOWANA ŚREDNIA DŁUGOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Miastem grupy porównawczej, które charakteryzują się najdłuższym prognozowanym średnim wiekiem mieszkańców jest Tarnów, w którym mężczyźni będą żyć średnio 75,7 lat, a kobiety 82,7. Zgodnie z przewidywaniami najkrócej mają żyć mieszkańcy Wałbrzycha i Płocka.

RYSUNEK 17. PROGNOZOWANA ŚREDNIA DŁUGOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIAST GRUPY PORÓWNAWCZEJ URODZONYCH W 2016 ROKU

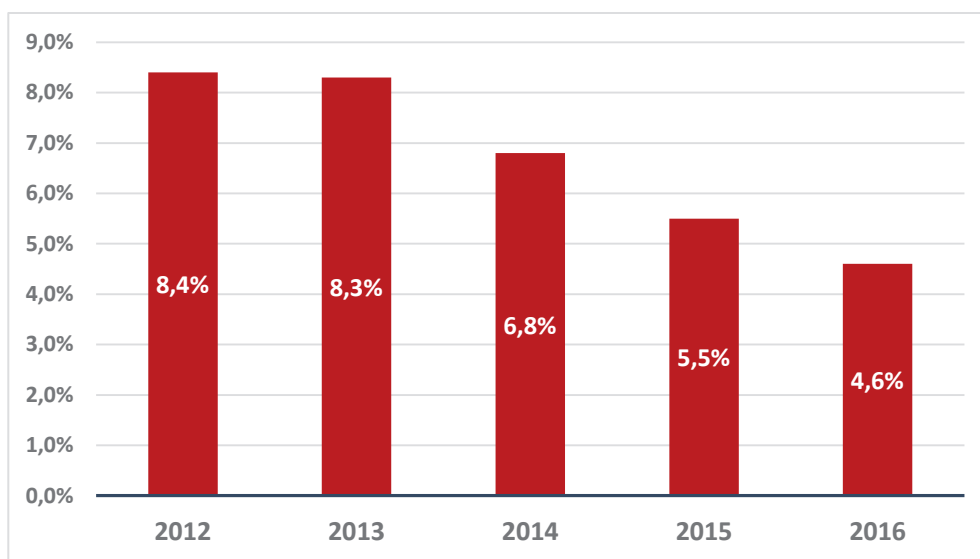

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

BEZROBOCIE

W latach 2012-2016 w Kaliszu zauważalna była pozytywna tendencja spadku stopy bezrobocia. Początkowo spadek ten był nieznaczny, jednak w wyniku postępującego rozwoju gospodarczego miasta i regionu od 2013 roku liczba osób bezrobotnych zaczęła znacząco spadać. W 2016 roku stopa bezrobocia w Kaliszu wynosiła tylko 4,6%.

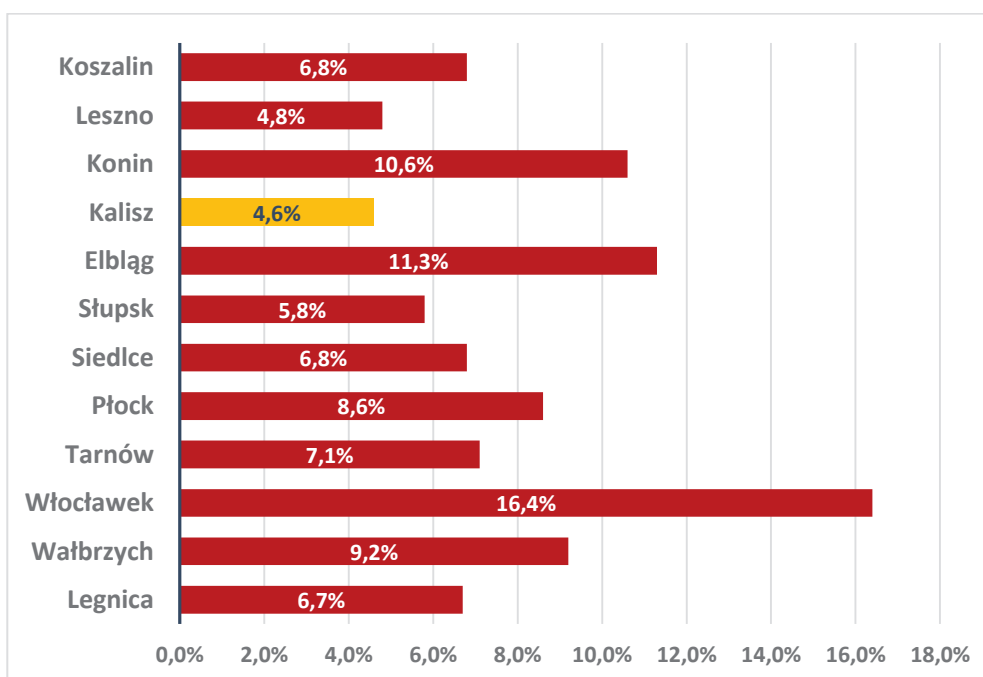
RYSUNEK 18. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle pozostałych miast grupy porównawczej sytuację Kalisza należy ocenić bardzo korzystnie. Miasto charakteryzuje się najniższą stopą bezrobocia – 4,6%, porównywalnym udziałem osób bezrobotnych charakteryzuje się jedynie Leszno, w pozostałych przypadkach przedmiotowy wskaźnik przyjął znacznie wyższe wartości. W zdecydowanie najgorszej sytuacji znajdują się Włocławek, Elbląg i Konin gdzie stopa bezrobocia wynosiła odpowiednio 16,4%, 11,3% oraz 10,6%.

RYSUNEK 19. STOPA BEZROBOCIA W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

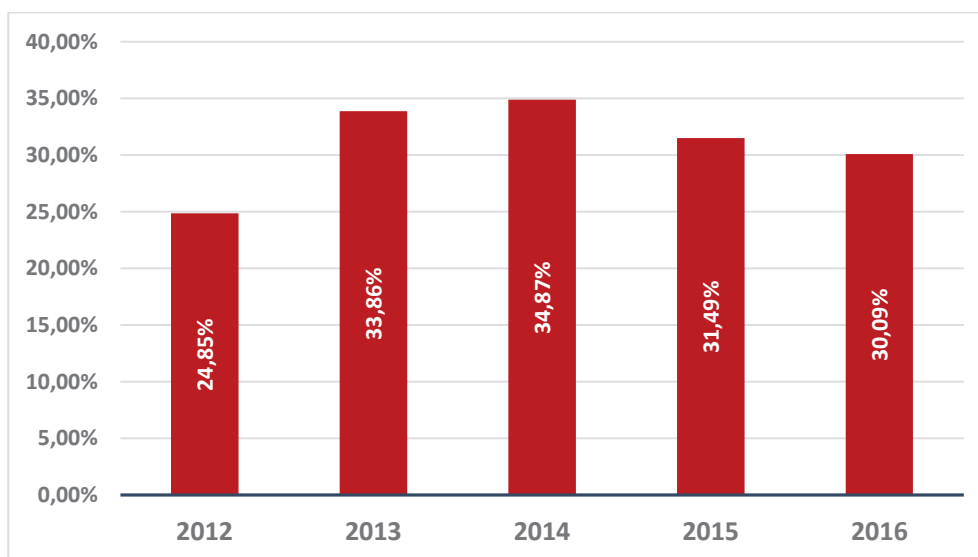

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poważnym problemem związanym z kwestią bezrobocia jest jego długotrwałość. Za osobę długotrwale bezrobotną uznaje się bezrobotnego, który pozostaje bez pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Tak długie pozostawanie bez pracy może prowadzić do występowania wielu negatywnych zjawisk, które zazwyczaj nie dotyczą jedynie osoby bezrobotnej, ale również pozostałych członków jej rodziny. Naturalną konsekwencją braku zatrudnienia jest ubożenie całego gospodarstwa domowego, które pozbawione jest regularnych dochodów pozwalających na zaspokojenie podstawowych potrzeb. W takiej sytuacji osoby bezrobotne z czasem uzależniają się od korzystania z różnych form wsparcia zapewnianych przez instytucje pomocy społecznej. W efekcie czego zmniejszają się ich ambicje i aspiracje życiowe, tracą motywację do podjęcia pracy. Dodatkowo częstym skutkiem braku stałego zajęcia jest poczucie narastającej frustracji, które może prowadzić do uzależnienia od alkoholu, zaburzenia relacji rodzinnych czy występowania innych patologii.

W latach 2012-2014 w Kaliszu udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrastał, po czym zaczął nieznacznie spadać. W 2016 roku 30,09% kaliskich bezrobotnych przebywało bez pracy od ponad roku.

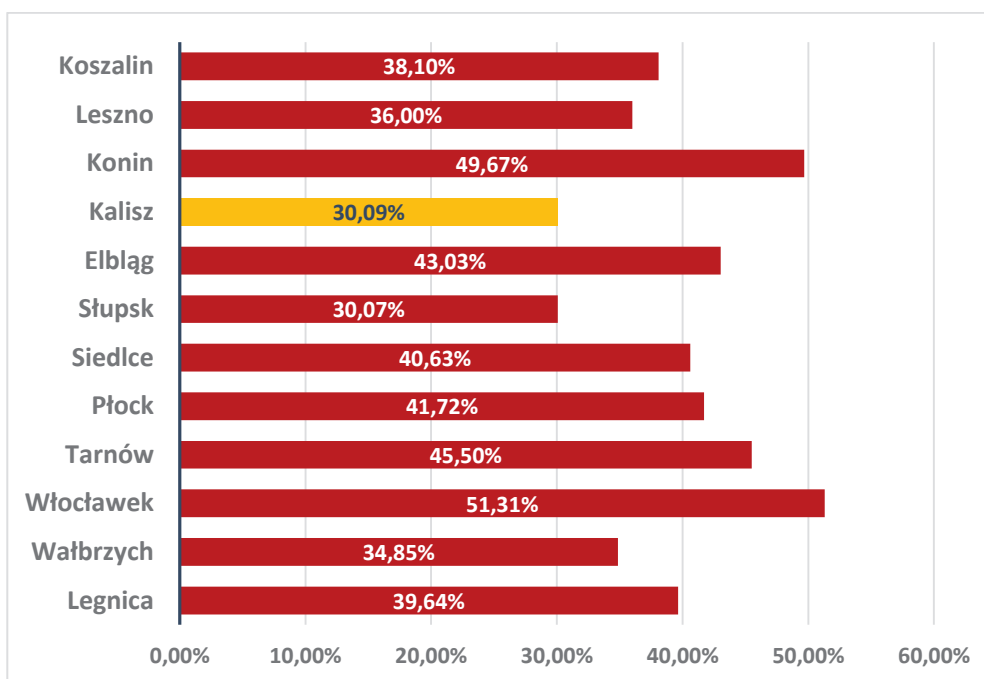
RYSUNEK 20. UDZIAŁ OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując poniższy wykres można zauważyć, że w porównaniu do innych zestawionych miast Kalisz cechuje się relatywnie korzystną sytuacją w zakresie długotrwałego bezrobocia. Jedynie w Słupsku stwierdzono nieznacznie niższy udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (30,07%). Zdecydowanie najwyższym udziałem osób długotrwale bezrobotnych charakteryzuje się Włocławek, Konin i Tarnów, gdzie prawie co drugi bezrobotny nie pracuje przez ponad rok.

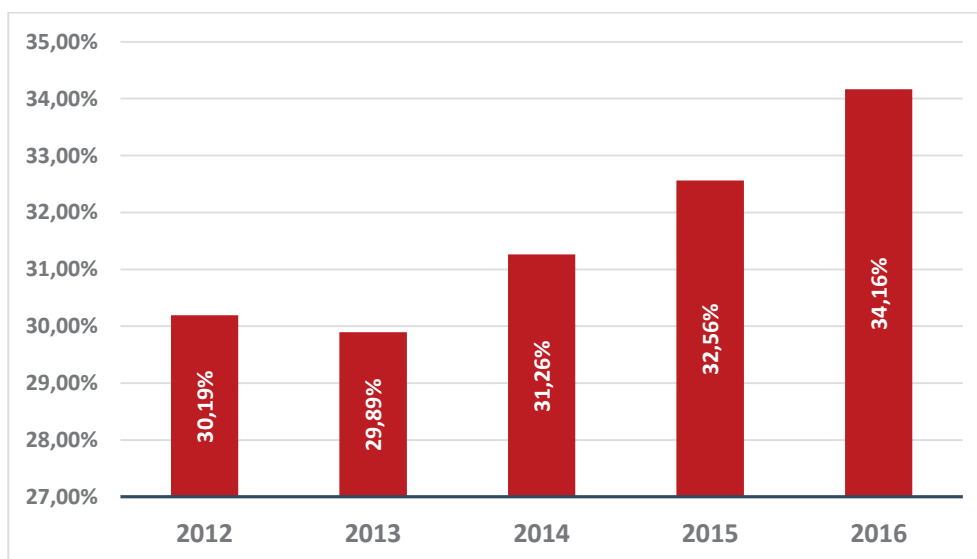
RYSUNEK 21. UDZIAŁ OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnymi czynnikami mającym wpływ na łatwość znalezienia pracy przez osobę bezrobotną są wykształcenie i kwalifikacje zawodowe. Od 2013 roku zauważalny jest systematyczny i znaczący wzrost udziału osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych, który w 2016 roku przekroczył 34%.

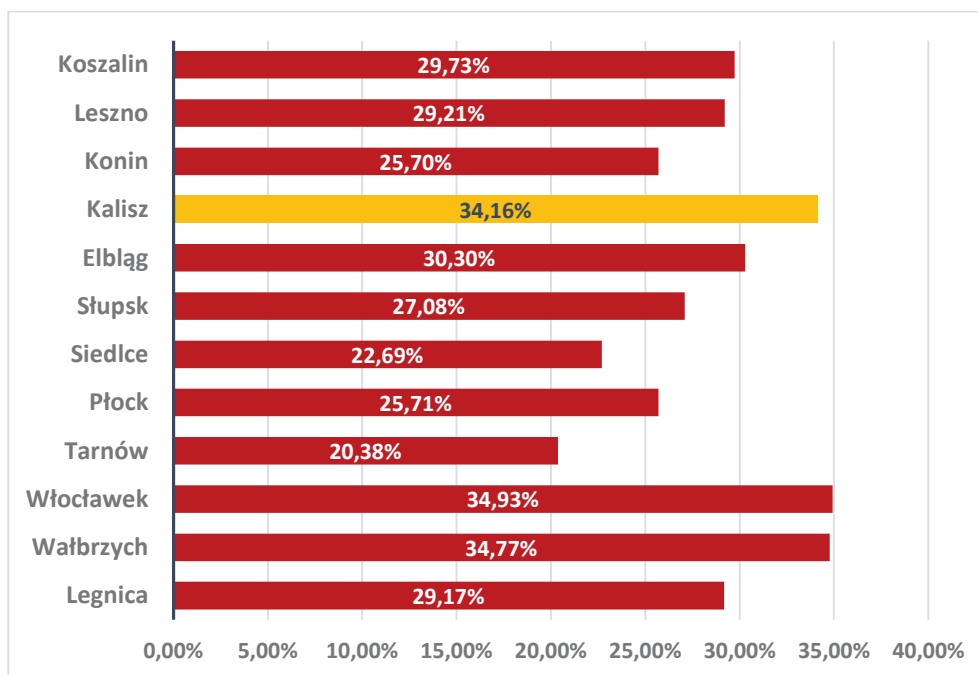
RYSUNEK 22. UDZIAŁ OSÓB Z WYKSZTAŁCENIEM GIMNAZJALNYM LUB NIŻSZYM W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zestawiając sytuację Kalisza z innymi miastami grupy porównawczej można stwierdzić, iż kwestia wykształcenia osób bezrobotnych jest w Kaliszu istotnym problemem. Wyższy udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym odnotowano jedynie w Wałbrzychu (34,77%) i Włocławku (34,93%). Problem niskiego wykształcenia bezrobotnych jest najmniejszy w Tarnowie i Siedlcach.

RYSUNEK 23. UDZIAŁ OSÓB Z WYKSZTAŁCENIEM GIMNAZJALNYM LUB NIŻSZYM W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

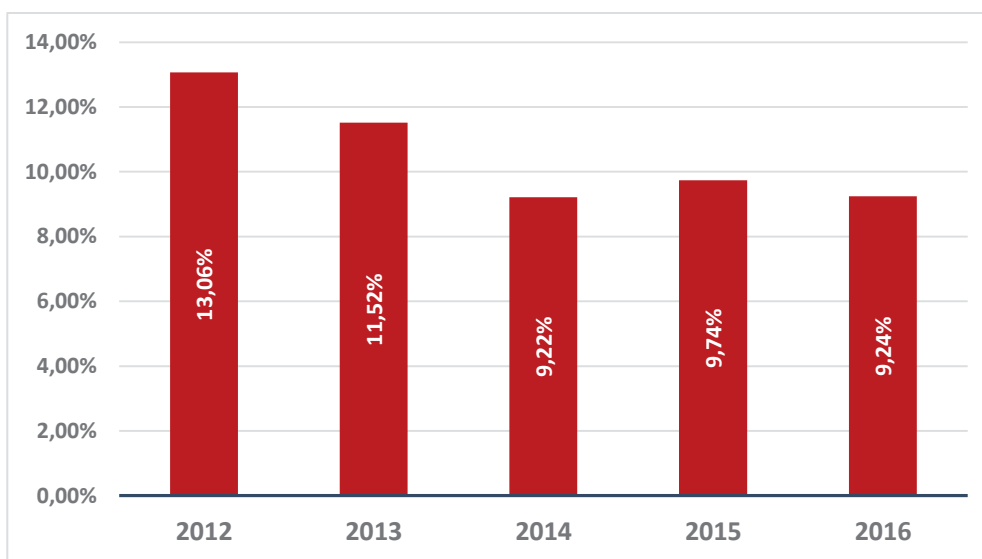

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jedną z grup szczególnie zagrożonych na rynku pracy są osoby w wieku poniżej 25 roku życia. Osoby w tym wieku często mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia spowodowane m. in. brakiem doświadczenia zawodowego lub pewnego rodzaju postawą roszczeniową wobec rynku pracy i pracodawców. Wysoki poziom bezrobocia wśród młodych ludzi może przyczynić się do podjęcia przez nich decyzji o przeprowadzce do większego ośrodka lub za granicę, gdzie w ich opinii łatwiej będzie im znaleźć zatrudnienie. Dlatego też tak istotne dla demografii miasta jest dokładanie starań, których celem będzie przeciwdziałanie bezrobociu wśród ludzi młodych.

W początkowym okresie analizowanego przedziału czasowego w Kaliszu dostrzegalny był znaczący spadek udziału osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych. Od 2012 do 2014 wartości przedmiotowego wskaźnika systematycznie spadały z 13,06% do 9,22%. Od tego czasu udział osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych ulega niewielkim wahaniom, generalnie jednak utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

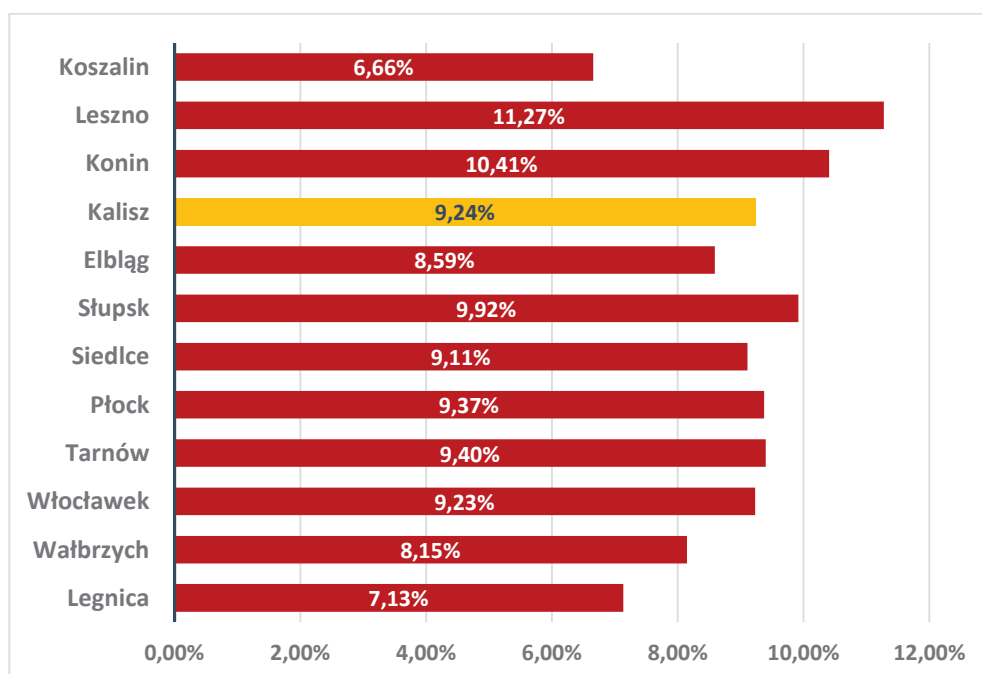
RYSUNEK 24. UDZIAŁ OSÓB PONIŻEJ 25 R. Ż. W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród miast grupy porównawczej problem bezrobocia wśród osób młodych jest najbardziej zauważalny w dwóch innych wielkopolskich miastach: Lesznie i Koninie, gdzie udział osób poniżej 25 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi odpowiednio 11,27% i 10,41%. Najniższe wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w Koszalinie i Legnicy.

RYSUNEK 25. UDZIAŁ OSÓB PONIŻEJ 25 R. Ż. W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

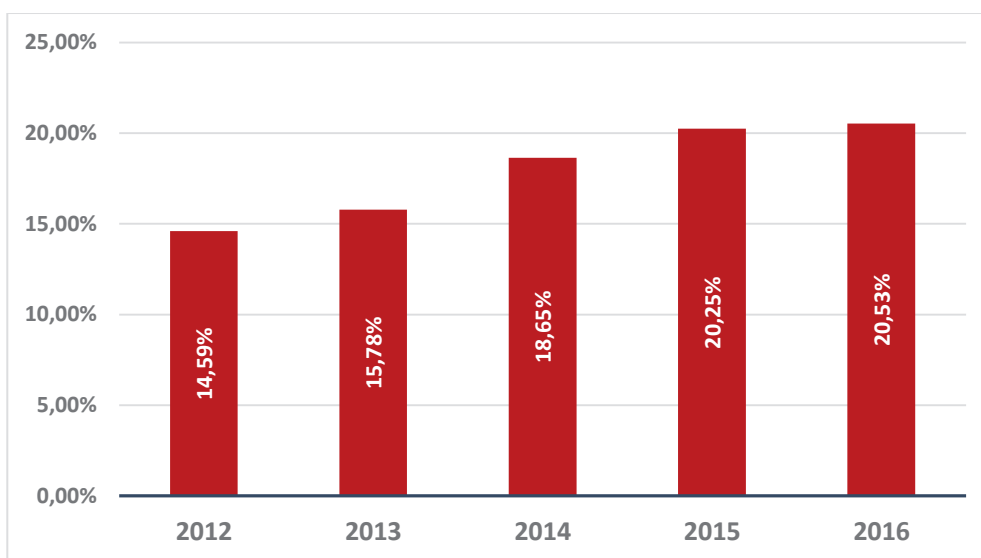

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejną grupą szczególnie zagrożoną na rynku pracy są osoby znajdujące się w tak zwanym wieku przedemerytalnym. Osobom bezrobotnym w tym wieku często trudno ponownie znaleźć pracę. Jedną z istotnych przyczyn takiego stanu rzeczy jest dynamiczny rozwój nowoczesnych technologii, w zasadzie we wszystkich dziedzinach gospodarki. Starsi pracownicy często mają trudności w korzystaniu z nowoczesnych rozwiązań, dlatego bardzo istotne jest podnoszenie ich kompetencji, szczególnie z zakresu używania komputera jako narzędzia pracy. Ponadto powszechne są stereotypy dotyczące starszych pracowników, które zniechęcają wielu pracodawców do ich zatrudnienia.

W ostatnich latach w Kaliszu odnotowano znaczący wzrost udziału bezrobotnych, którzy ukończyli 55 lat. W całym analizowanym okresie zauważalny był systematyczny wzrost udziału najstarszej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych. Od 2015 roku co piąty kaliski bezrobotny ukończył już 55 rok życia.

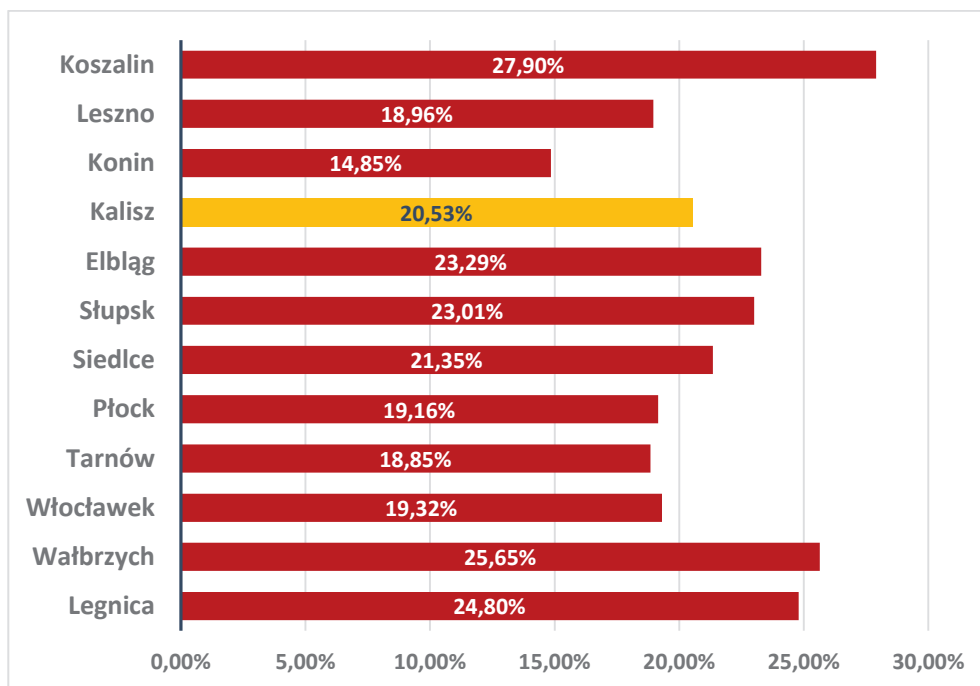
RYSUNEK 26. UDZIAŁ OSÓB POWYŻEJ 55 R. Ż. W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowanie najwyższym udziałem osób powyżej 55 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych charakteryzują się Koszalin, Wałbrzych i Legnica, gdzie co czwarty bezrobotny osiągnął ten wiek. Najkorzystniejszą sytuacją w tym zakresie cechuje się zaś Konin.

RYSUNEK 27. UDZIAŁ OSÓB POWYŻEJ 55 R. Ż. W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

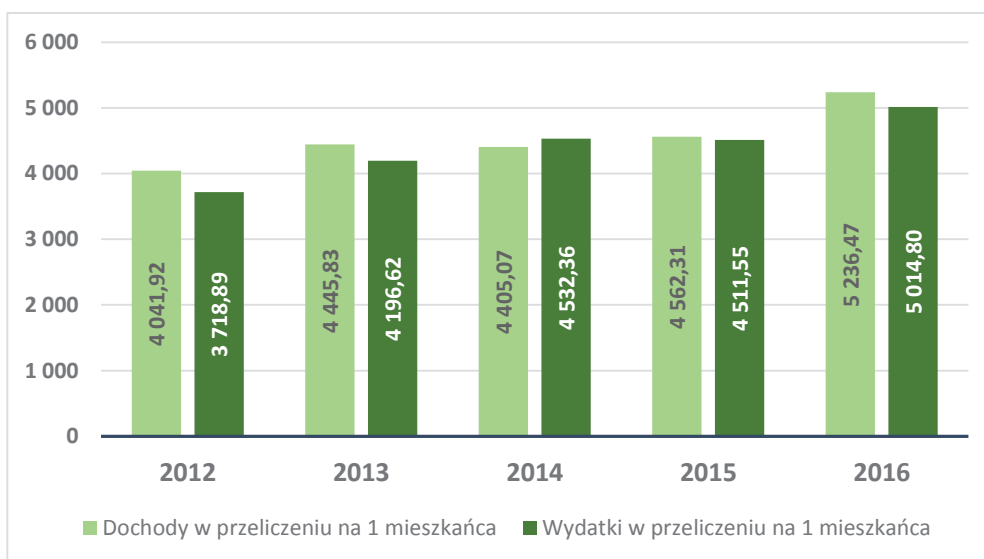

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

GOSPODARKA

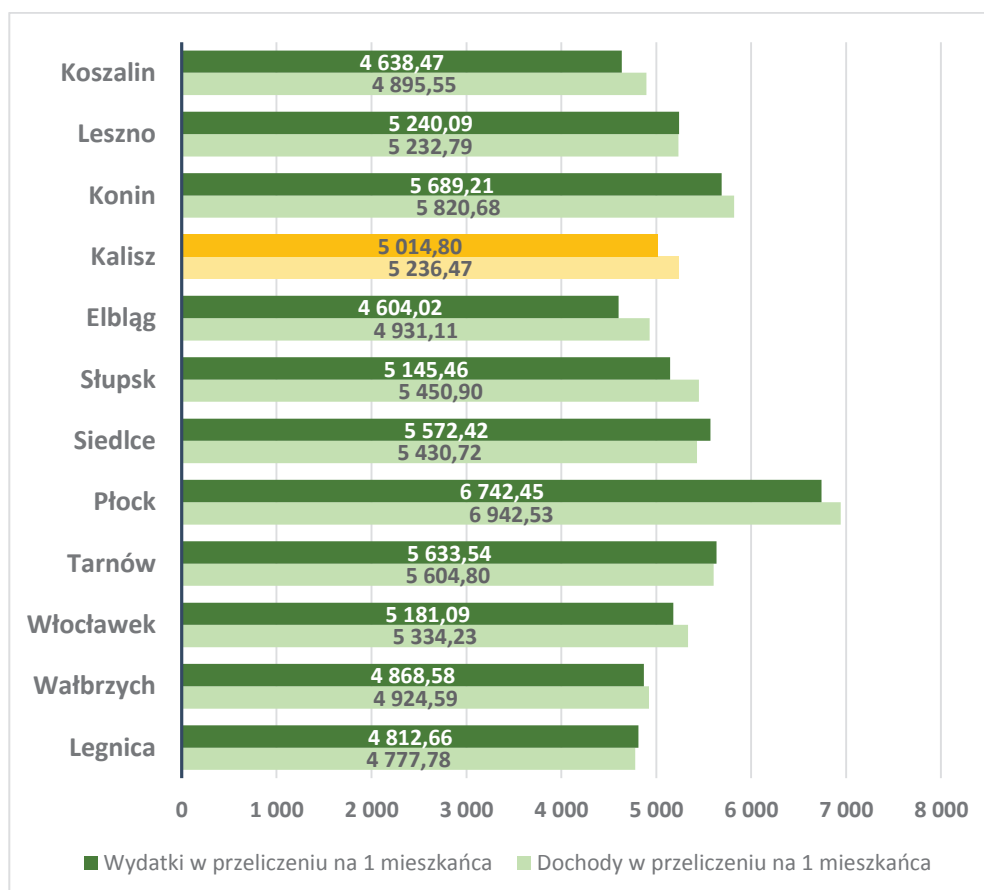
W latach 2012-2016 dochody budżetowe Kalisza każdego roku przekraczały 420 mln. zł. Zdecydowanie najwyższe dochody miasto miało w ostatnim roku analizowanego okresu, kiedy wyniosły one ponad 535 mln. zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca miasta daje 5 236,47 zł. Najniższe dochody odnotowano w roku 2012, kiedy to wynosiły nieco ponad 423 mln. zł. W analizowanym okresie aż czterokrotnie odnotowano nadwyżkę budżetową, co oznacza, że dochody przekroczyły wydatki. Deficyt budżetowy osiągnięto jedynie w 2014 roku. W całym analizowanym okresie suma dochodów przekroczyła sumę wydatków o ponad 74 mln. zł.

RYSUNEK 28. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA KALISZA W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

RYSUNEK 29. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA MIAST GRUPY PORÓWNAWCZEJ W ROKU 2016

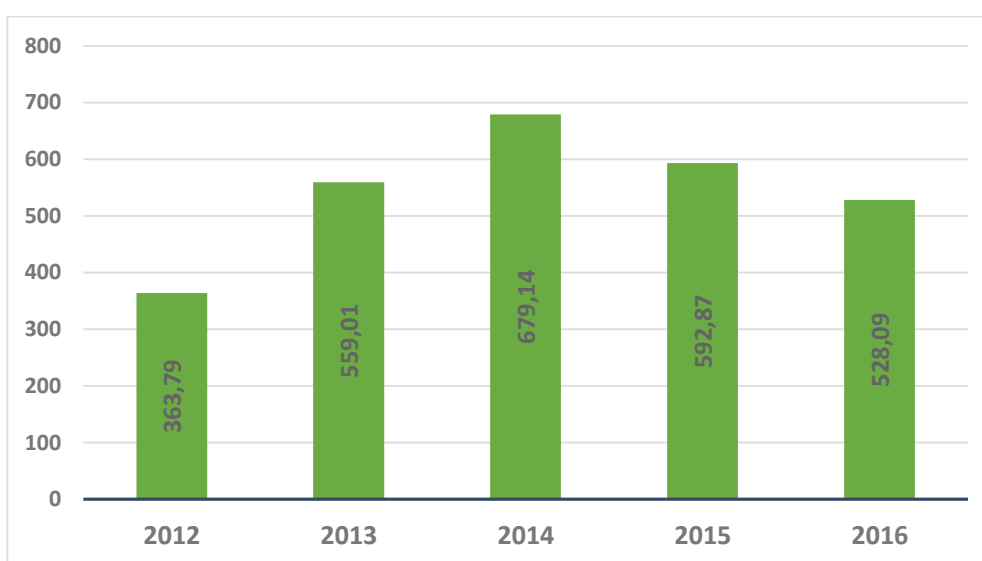
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując sytuację budżetową wszystkich miast grupy porównawczej w 2016 roku cztery miasta miały mniejsze dochody na jednego mieszkańca niż Kalisz, są to Legnica, Koszalin, Wałbrzych

oraz Elbląg. W 2016 roku większość miast poddanych analizie nie wydała wszystkich dostępnych środków, czego efektem było zamknięcie budżetu z nadwyżką. Najwyższym deficytem przeliczonym na jednego mieszkańca charakteryzowały się Siedlce, gdzie wydatki na jednego mieszkańca przekroczyły dochody o 141,69 zł. W Elblągu odnotowano największą nadwyżkę budżetową – w przeliczeniu na każdego mieszkańca zaoszczędzono 327,10 zł. Największe wydatki budżetowe przeliczone na jednego mieszkańca charakteryzują Płock (6 742 zł) i Konin (5 689 zł).

W analizowanym okresie w Kaliszu na inwestycje wydano ponad 280 mln. zł, czyli 12% wszystkich poniesionych wydatków. Najwyższe wydatki inwestycyjne odnotowano w 2014 roku, co w dużej mierze tłumaczy występowanie w tym roku deficytu budżetowego. W latach 2012-2014 zauważalny był wzrost środków przeznaczanych na inwestycje, które następnie zmalały.

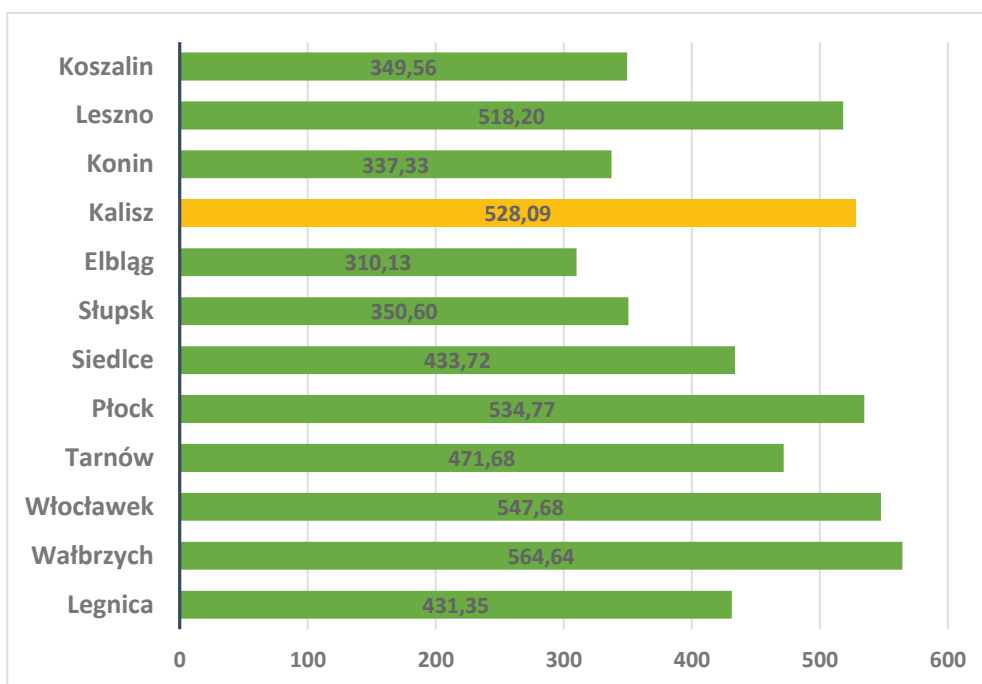
RYSUNEK 30. WYDATKI INWESTYCYJNE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA KALISZA W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując poniższy wykres można zauważyć, że miasta należące do grupy porównawczej w 2016 roku cechowały się bardzo zróżnicowanym poziomem wydatków inwestycyjnych przeliczonych na jednego mieszkańca. Władze trzech miast przeznaczyły na inwestycje więcej środków niż władze Kalisza. Były to: Wałbrzych, Włocławek i Płock, które na jednego mieszkańca poniosły odpowiednio 564,64 zł, 547,69 zł i 534,77 zł wydatków inwestycyjnych. Miastami, w których w 2016 roku najmniej środków przeznaczono na inwestycje są Elbląg, Konin, Koszalin i Słupsk.

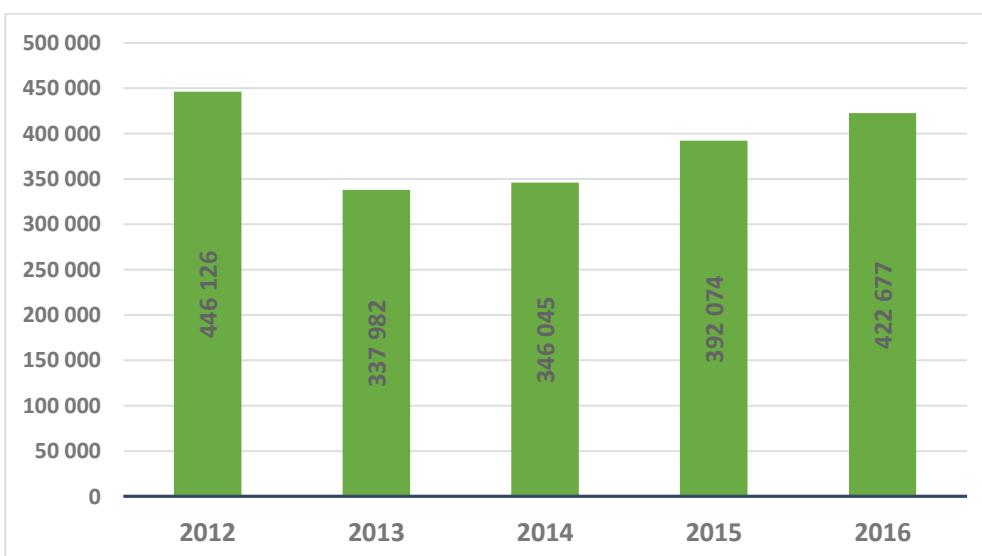
RYSUNEK 31. WYDATKI INWESTYCYJNE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA MIAST GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

O lokalnej sytuacji gospodarczej świadczą również nakłady przedsiębiorstw na innowacje. Według danych GUS w ostatnich latach kaliskie przedsiębiorstwa wydały na innowacje ponad 1,9 mln. zł. Największe inwestycje w tym zakresie odnotowano w roku 2012, kiedy wyniosły prawie 450 tys. zł.

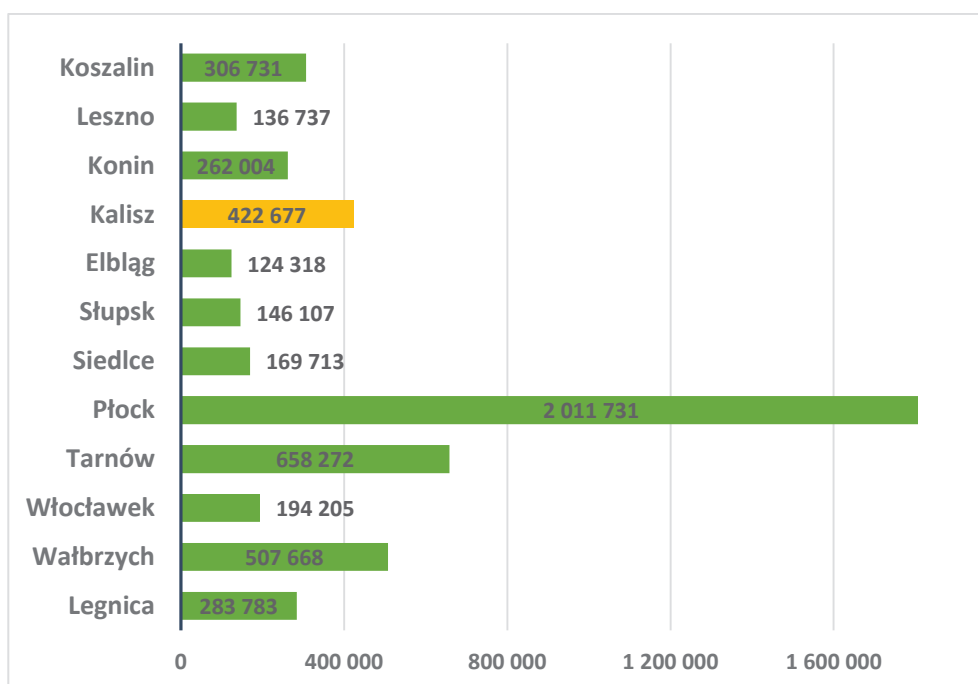
RYSUNEK 32. NAKŁADY PRZEDSIĘBIORSTW NA INNOWACJE W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując nakłady przedsiębiorstw na innowacje w miastach grupy porównawczej można zauważyć, że zdecydowanie największe środki na ten cel przeznaczają przedsiębiorstwa w Płocku. Tak dużą dysproporcję można tłumaczyć występowaniem w Płocku przedsiębiorstw związanych z przemysłem petrochemicznym, które dysponują nieporównywalnie większymi funduszami, które mogą zostać przeznaczone na rozwój innowacji. W 2016 roku jeszcze w dwóch, poza Płockiem, miastach odnotowano większe nakłady przedsiębiorstw na innowacje niż w Kaliszu. Są to Tarnów i Wałbrzych. Najmniejszym poziomem innowacyjności charakteryzują się firmy z Elbląga, Leszna oraz Słupska.

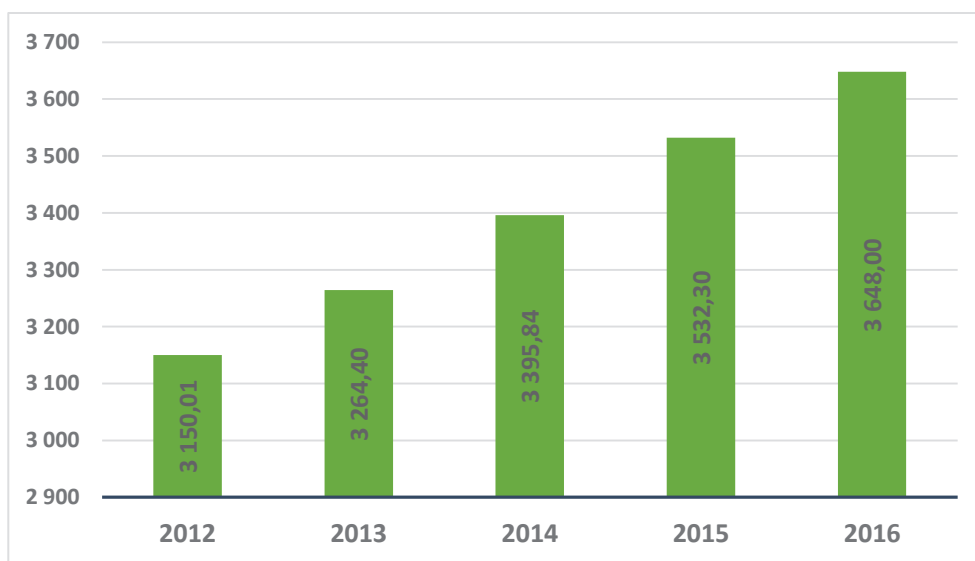
RYSUNEK 33. NAKŁADY PRZEDSIĘBIORSTW NA INNOWACJE W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W ROKU 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ze względu na postępujący rozwój gospodarczy kraju w ostatnich latach odnotowano systematyczny wzrost średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Podobnie w Kaliszu, w analizowanym okresie każdego roku wzrastała średnia kwota wynagrodzenia mieszkańców od 3 150 zł w 2012 roku do 3 648 zł w roku 2016 (wzrost o prawie 16% w stosunku do roku bazowego).

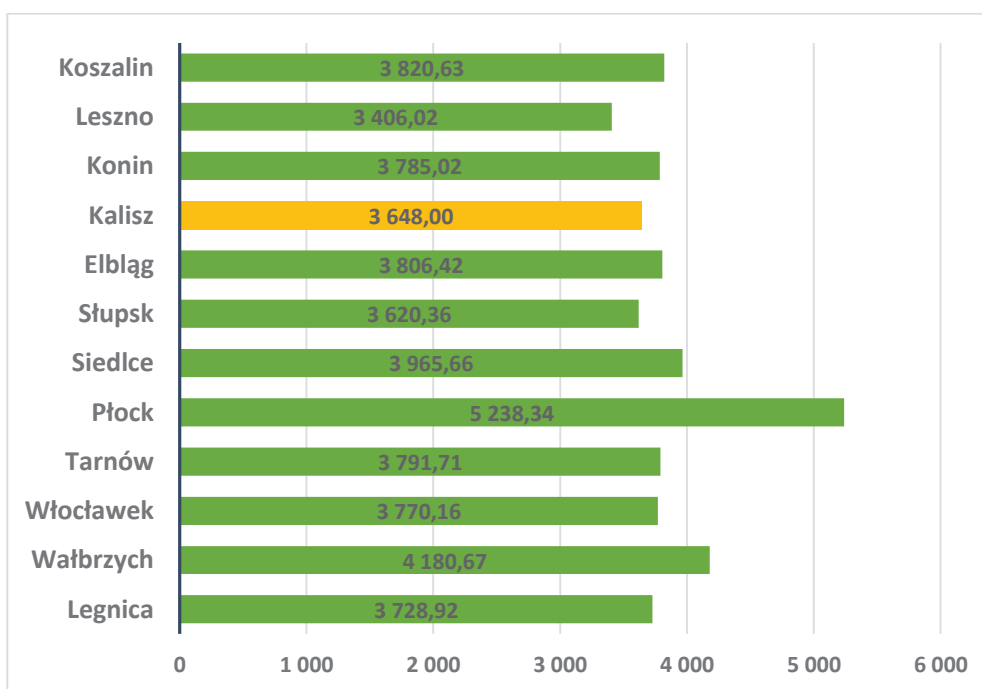
RYSUNEK 34. ŚREDNIE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W KALISZU W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując średnie miesięczne wynagrodzenie w miastach grupy porównawczej można zauważyć dość znaczne rozbieżności. Zdecydowanie najwięcej zarabiają mieszkańcy Płocka, co tłumaczyć można wyższymi zarobkami w przemyśle paliwowym. Kalisz cechuje się jedną z najniższych średnich płac. W gorszej sytuacji znajdują się jedynie mieszkańcy Leszna i Słupska, którzy zarabiają średnio odpowiednio 3 406 zł i 3 620 zł.

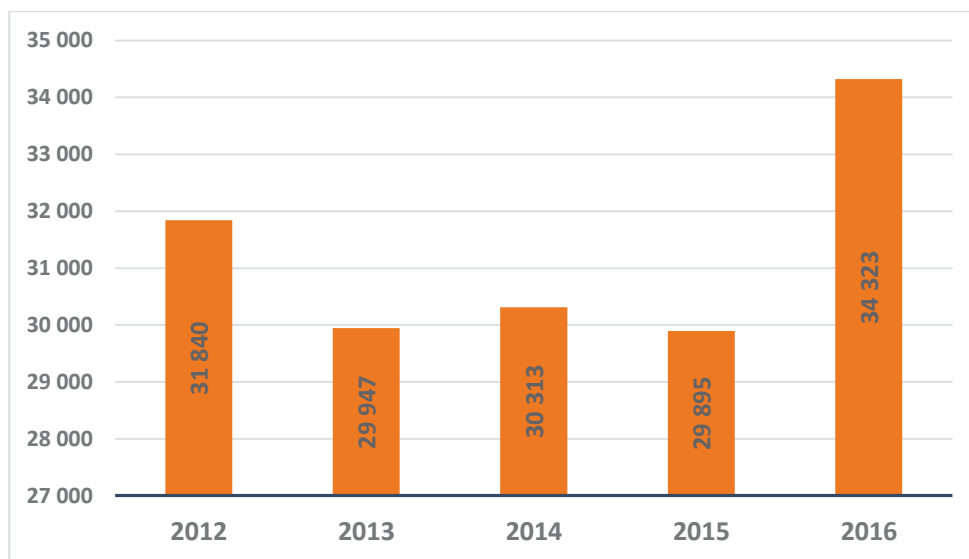
RYSUNEK 35. ŚREDNIE WYNAGRODZENIE BRUTTO W MIASTACH GRUPY PORÓWNAWCZEJ W ROKU 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

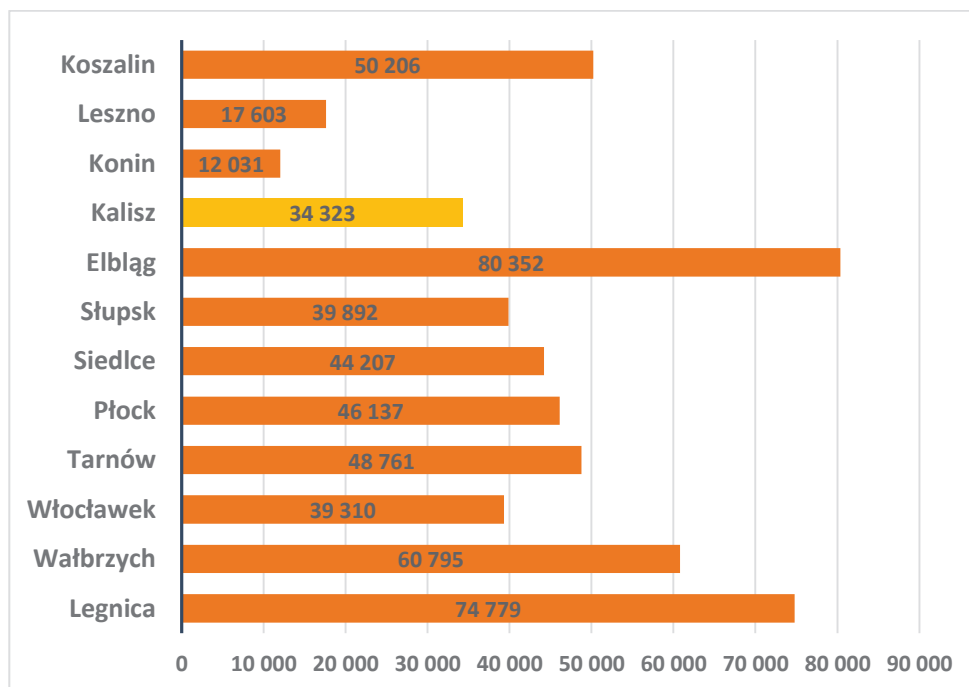
Obecnie Kalisz nie posiada produktu turystycznego, który generowałby znaczący ruch turystyczny. W latach 2012-2014 liczba turystów odwiedzających miasto generalnie spadała z 31 840 w roku 2012 do 29 895 w roku 2015. W 2016 roku odnotowano istotny (o prawie 15% w stosunku do roku poprzedniego) wzrost liczby turystów, liczba osób odwiedzających miasto wyniosła w tym roku 34 323 osób.

RYSUNEK 36. LICZBA TURYSTÓW ODWIEDZAJĄCYCH KALISZ W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

RYSUNEK 37. LICZBA TURYSTÓW ODWIEDZAJĄCYCH MIASTA GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

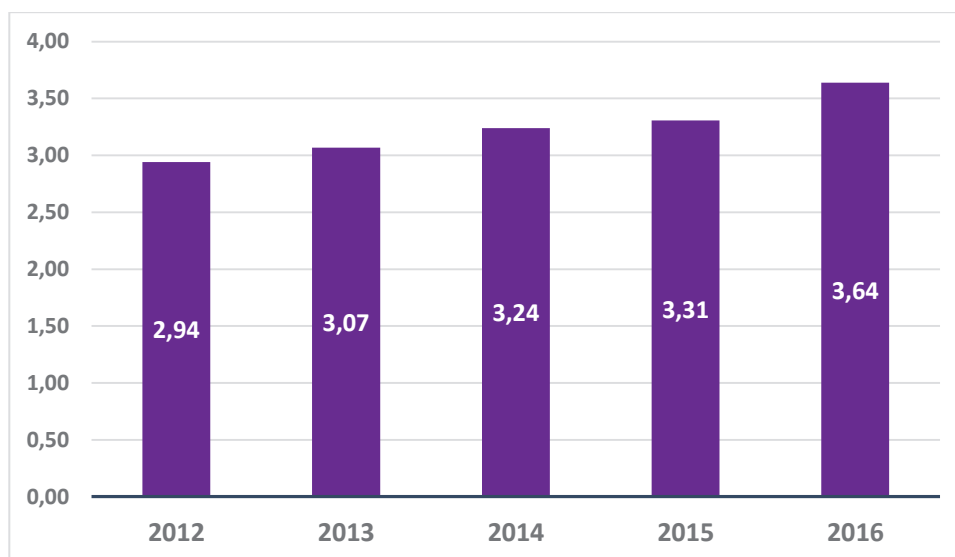
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prawie wszystkie miasta grupy porównawczej rocznie przyjmują więcej turystów niż Kalisz. Zdecydowanie największą liczbą odwiedzających miasto turystów charakteryzuje się Elbląg, które ze względu na swoje położenie stanowi atrakcyjną destynację turystyczną. Popularnymi ośrodkami turystycznymi są również Legnica i Wałbrzych. Jedynymi miastami, które zostały odwiedzone przez mniejszą liczbę turystów niż Kalisz są Konin i Leszno.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Jednym z przejawów wysokiej aktywności społecznej mieszkańców miasta jest liczba działających organizacji pozarządowych. W ostatnich latach w Kaliszu systematycznie rosła liczba organizacji pozarządowych, czego efektem jest wzrost wartości badanego wskaźnika. W 2016 roku na terenie miasta działały 372 organizacje pozarządowe, w związku z czym przedmiotowy wskaźnik przyjął wartość 3,64.

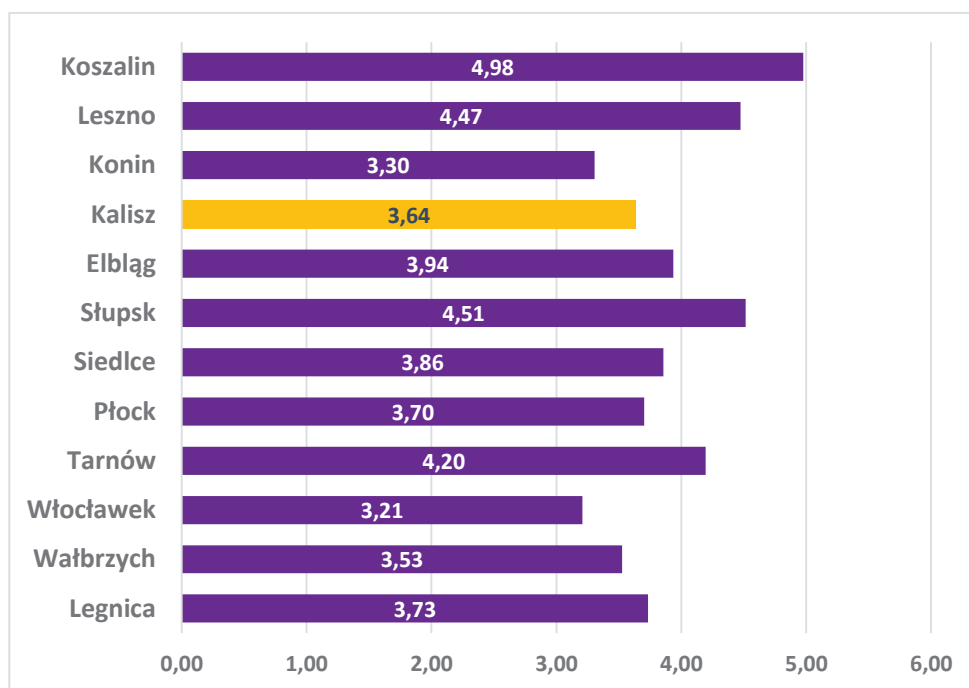
RYSUNEK 38. LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW KALISZA W LATACH 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle miast grupy porównawczej Kalisz cechuje się dość małą liczbą organizacji pozarządowych. W oparciu o analizę przedmiotowego wskaźnika największą aktywność społeczną mieszkańców można stwierdzić w Koszalinie, gdzie wskaźnik przyjął zdecydowanie najwyższą wartość (4,98). Wartości niższe niż w Kaliszu odnotowano jedynie w trzech przypadkach: Włocławku, Koninie i Wałbrzychu.

RYSUNEK 39. LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW MIAST GRUPY PORÓWNAWCZEJ W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

SPIS ILUSTRACJI

Rysunek 1. Miasta grupy porównawczej - położenie	2
Rysunek 2. Liczba ludności Kalisza w latach 2012-2016	4
Rysunek 3. Zmiana liczby ludności miast grupy porównawczej pomiędzy rokiem 2011 a 2016.....	5
Rysunek 4. Ruch naturalny w Kaliszu w latach 2012-2016	5
Rysunek 5. Ruch naturalny w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	6
Rysunek 6. Współczynnik przyrostu naturalnego w Kaliszu w latach 2012-2016	7
Rysunek 7. Współczynnik przyrostu naturalnego w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	7
Rysunek 8. Migracje w Kaliszu w latach 2012-2016	8
Rysunek 9. Migracje w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	9
Rysunek 10. Współczynnik salda migracji w Kaliszu w latach 2012-2016.....	10
Rysunek 11. Współczynnik salda migracji w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	10
Rysunek 12. Współczynnik przyrostu rzeczywistego w Kaliszu w latach 2012-2016	11
Rysunek 13. Współczynnik przyrostu rzeczywistego w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	11
Rysunek 14. Struktura wieku mieszkańców Kalisza w latach 2012-2016	12
Rysunek 15. Struktura wieku mieszkańców miast grupy porównawczej w 2016 roku	12
Rysunek 16. Prognozowana średnia długość życia mieszkańców.....	13
Rysunek 17. Prognozowana średnia długość życia mieszkańców miast grupy porównawczej urodzonych w 2016 roku	14
Rysunek 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Kaliszu w latach 2012-2016	15
Rysunek 19. Stopa bezrobocia w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	15
Rysunek 20. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w Kaliszu w latach 2012-2016	16
Rysunek 21. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	17
Rysunek 22. Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych w Kaliszu w latach 2012-2016.....	17
Rysunek 23. Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych w miastach grupy porównawczej w 2016 roku.....	18
Rysunek 24. Udział osób poniżej 25 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych w Kaliszu w latach 2012-2016.....	19
Rysunek 25. Udział osób poniżej 25 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	19
Rysunek 26. Udział osób powyżej 55 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych w Kaliszu w latach 2012-2016.....	20
Rysunek 27. Udział osób powyżej 55 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych w miastach grupy porównawczej w 2016 roku	21
Rysunek 28. Dochody i wydatki budżetowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca Kalisza w latach 2012-2016.....	22
Rysunek 29. Dochody i wydatki budżetowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca miast grupy porównawczej w roku 2016	22
Rysunek 30. Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca Kalisza w latach 2012-2016.....	23
Rysunek 31. Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca miast grupy porównawczej w 2016 roku	24
Rysunek 32. Nakłady przedsiębiorstw na innowacje w Kaliszu w latach 2012-2016.....	24
Rysunek 33. Nakłady przedsiębiorstw na innowacje w miastach grupy porównawczej w roku 2016.....	25
Rysunek 34. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w Kaliszu w latach 2012-2016	26
Rysunek 35. Średnie wynagrodzenie brutto w miastach grupy porównawczej w roku 2016.....	26
Rysunek 36. Liczba turystów odwiedzających Kalisz w latach 2012-2016.....	27
Rysunek 37. Liczba turystów odwiedzających miasta grupy porównawczej w 2016 roku.....	27
Rysunek 38. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców Kalisza w latach 2012-2016	28
Rysunek 39. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców miast grupy porównawczej w 2016 roku.....	29